

Karel Havlíček Borovský - Král Lávra

Byltě jednou jeden starý dobrý král,
ale je to dávno, taky od Čech dál,
troje moře, devatery hory
dělí kraj ten od české komory,
kde on panoval.

Bylt' král irský Lávra, povím zkrátka vám,
a já o tom králi pěknou píseň znám:
nalej, stará čerstvého do číše
a vy, kluci, poslouvejte tiše,
já ji zazpívám.

Posud krále Lávru chválí irský lid,
nebyl ani tyran, nebyl taky žid,
nenabíjel cizím svoji kasu,
rekrutýrkou nesušoval chasu,
nedal chudé dřít.

Jenom jednu slabost ten král dobrý měl,
že jest na holiče tuze zanevřel,
dal se holit jenom jednou v roce,
dlouhé vlasy po krku široce
nosil jak roj včel.

Horší ještě bylo: vždy na letnice,
jak očistil holič královské líce,
čekala jej podivná odplata,
nic na stříbře, ale skrze kata,
to šibenice!

Divili se lidé, mrzela je dost
na tom dobrém králi tato ukrutnost;
však co král chce, zdrávoť pro poddané,
tak po letech zvykli si Irčané
na tu podivnost.

Jenom holičové zvyknout nemohli,
na šibenici je špatné pohodlí,
než co dělat? nic jim nezbyvalo,
leda trpět, neb jich bylo málo
na rebelii.

Každý rok, když táhlo již na letnice,
sebral se bradýřský cech do radnice:
tam chudáci smutně los metali,
komu padne holit bradu králi
a - šibenice.

Padl los, ach! padl: letos Kukulín
bude holit krále, staré vdovy syn;
jak to stará vdova uslyšela,

omdlévala ustrašená celá:
„Ach! můj Kukulín!”

Již posloužil králi, již ho vede kat,
ukrutnou odměnu za tu službu brát:
tu se matka skrze zástup tlačí,
spěchá, co jí staré síly stačí,
zaň orodovat.

„Králi, pane králi! Syn můj jedinej,
pro Boha tě prosím, slitování měj!
Co si počnu, já ubohá vdova,
raděj sama umřít jsem hotova,
jen mi syna dej!

Králi, Milost - Pane! máš to lidský cit?
nevinného hochu katem utratit?
Muž můj padnul v službě tvého dvoru
a ty chceš mou jedinkou podporu
hanebně mi vzít? -

Jestliže ty, králi, dobré srdce máš,
jistě každoročně jednou blázníváš:
pro nic za nic, pro královské vousy
kat člověka bez viny zardousí,
to jsi otec náš?!” -

Král se na ty řeči velmi zastyděl,
ale ještě více slitování měl,
nezlobil se, vzdychnul jen hluboko,
dobré srdce tisklo slzu v oko,
zastavit velel.

Všem se kázal vzdálit, jen sám Kukulín,
povolán ku králi, bledý jako stín;
král tu sedí, na klíně korunu:
„Přístup, synku, blíže sem ke trůnu
i pod bařdachýn.

Přísaha, že smlčíš na věčné časy,
co jsi na mé hlavě viděl pod vlasy,
pak se tobě neublíží v ničém
a ty budeš mým dvorním holičem
po všechny časy.”

Rád přísahal mladík a byl propuštěn,
zvěstovati matce, jak jest povýšen;
pak holíval ob den králi líce
a již žádný holič na letnice
nebyval věšen.

Těšili se lidé, že ten dobrý král
jedinkou svou chybu vymluvit si dal;
více však než celý národ irský

počestný cech holičko-bradýřský
si to liboval. —

Stojí mladý holič v dvorském obroku,
raduje se matka z toho pokroku,
jasné hvězdy na fraku se třpytí,
zlaté porty, vyšíváné kvítí,
břitva po boku.

Než co platí hvězdy, zlaté třepení,
když srdéčko trápí ostré hryzení:
nevyjevit nic po věčné časy,
co vidívá na králi pod vlasy
vždy při holení!

Husy štěbetají, tichá je labuť;
kdo chce tajnost smlčet, holičem nebud':
holičovi vědomosti škubou,
než je poví, přenáramně hubou:
jazejček je rtuť!

„Ach! můj milý synu, co tě sužuje?
Ve dne nemáš stání, v noci pokoje:
bývals vesel, teď ti líčko vadne
mladé tělo den ode dne chřadne,
pověz, co ti je?“

„Má milá matičko, ach! pomoc žádná!“
„Můj milý synáčku, moc zví, kdo se ptá;
v černém lese bydlí poustevníček,
ten má od všech lidských srdcí klíček,
on ti radu dá.“

Pravil starý v lese: "Dobře znám tvůj kříž,
synku, ty jsi holič a tajemství víš.
Tyje nesmíš povědít žádnému,
neulehčíš ale srdci svému,
až to vyslovíš.

Blíže u Viklova na stoku dvou řek
stojí dutá vrba třetí lidský věk;
všeptej do ní v tiché noční době
své tajemství, a ulevíš sobě,
jiný nemám lék." -

Hned tu noc se holič z domu vypravil,
zkusit, co mu stařec v lese poradil,
a našeptal do vrby hltavě,
co král Lávra skrývá na své hlavě,
pak se uzdravil.

Po tom uzdravení prošel krátký čas,
tu strožil král Lávra hlučný dvorní kvas,
z celé země paničky a páni

sjeli se k tomu hodování
na králův rozkaz.

A po hodování velikánský sál
hladce voskovaný čekal již na bál;
ještě k tomu na tu dvorní švandu
nejslavnější Karlovarskou bandu
objednal si král.

Po Češích je doma vždycky malý sled,
ale všude jinde naplňují svět:
muzikanty, jezdce, harfenice,
ouředníky sirky ze Sušice
najdeš všude hned.

Táhli hudci k bálu, až pan Červíček
silným kvapem ztratil z basy kolíček,
a když přišli k Viklovskému brodu,
zpozoroval tu svou velkou škodu
na stoku dvou řek.

Tam u duté vrby s basou smutně stál:
„Půjdu-li ho hledat, promeškáme bál!“
Uříz' z vrby větev na kolíček,
co způsobí, o tom pan Červíček
nic se nenadál.

Způsobil tam s basou králi čistou věc,
jak na bále pustil po strunách smyčec,
tu řve basa, až všechno přehluší:
„Král Lávra má dlouhé oslí uši,
král je ušatec!“

Král dal hned Červíčka s basou vyhodit,
bylo však již pozdě basu oběsit,
a tajemství, pro něž lazebníci
umírali jsou na šibenici,
roznoslo se v lid.

Co nyní celý svět věděl od basy,
nebylo nic platno skrývat pod vlasy,
tak král Lávra nosil po tom bálu
svoje dlouhé uši bez futrálu
po všechny časy.

A po krátké době, když utich' povyk,
líbil se přec lidu dobrý panovník,
zdálo se jim, že ty dlouhé uši
právě dobře ke koruně sluší,
všechno může zvyk! -

Tu je konec písně: zdráv buď Lávra král!
Kukulín ho vždycky holil a stříhal, neb to nikdy najevo nevyšlo,

jak tajemství až do basy přišlo
a z basy na bál.

Není každá vrba jako Viklovská,
ani každá basa jak Červíčkovská:
a když tě co na jazyku svrbí,
našeptej to jen do staré vrby,
dceruško drahá.